

Bulletin januari 2025

‘Chinese export schilderkunst’

Lezing door Marie-Claire Valck Lucassen, 14 januari 2025

Havenstad van Guangzhou, Chinese export schilderkunst

Chinese export schilderkunst is een specifiek genre dat is ontstaan in de loop van de 18^e eeuw in samenhang met de ontwikkeling van de Europese en Amerikaanse handel in de Zuid-Chinese havenstad Kanton. Deze benaming is pas in 1949 door kunsthistorici bedacht in navolging van het begrip Chinees export porselein en verwijst naar het feit dat het specifiek gemaakt is voor de export.

Tegelijkertijd benadrukt het ook het verschil met traditionele Chinese schilderkunst.

Lees verder op pagina 2

Aanvang lezing 20.00 uur, zaal open vanaf 19.30 uur, aanmelden niet nodig

Locatie: Scheppingskerk, Van Poelgeestlaan 2, 2352 TD Leiderdorp. Niet-leden betalen 8 euro p.p.

Het gaat hier om lokaal geproduceerde schilderijen en tekeningen waarbij Chinese schilders niet alleen met hun onderwerpen, maar ook hun techniek en materiaalkeuze, inspelen op de vraag van Westerse kooplieden. Het is lang een ondergewaardeerd genre gebleven waar pas recentelijk meer wetenschappelijke belangstelling voor is gekomen. Naast het groeiend besef van de unieke historische, kunsthistorische en artistieke waarde van dit genre, heeft het nu ook een plaats gekregen in de Chinese kunstgeschiedenis.

Botanische afbeelding, Chinese export schilderkunst

Marie-Claire Valck Lucassen is kunsthistoricus en geeft kunstlezingen en rondleidingen op maat. Zij is altijd gefascineerd geweest door de veelzijdige verhalen achter de kunst. Er is zelden één verhaallijn.

Haar interesse in kunst en cultuur is ontstaan door de vele landen waar zij heeft gewoond en deze interesse is verder gevoed door vele reizen in Azië en Europa.

2. Komende lezingen en activiteiten t/m december 2024

14 januari 2025	‘Chinese export schilderkunst’, door Marie-Claire Valck Lucassen
11 februari 2025	‘Jan Sluijters’, door Wieke van de Sande
11 maart 2025	Suzanna Jansen over haar boek ‘De omwenteling of de eeuw van de vrouw’
8 april 2025	‘Het Ruhrgebied, van Kolen naar Kunst’, door Yvonne Hilgenkamp
13 mei 2025	‘Mens en Tuin’, lezing over de relatie tussen mens en natuur, door Monique Hafkamp
10 juni 2025	Krzysztof Dobrowolski-Onclin, onderwerp volgt

Terugblik lezing 10 december 2024 ‘De Madonna en de kanselier Rolin’, door Max Put

Hoe houd je een lezing van 1,5 uur rond één schilderij boeiend? Max Put bewees dat hij dat uitstekend kon over zijn favoriete schilderij, dat volgens hem dezelfde status verdient als de Mona Lisa. Rond 1435 schilderde Jan van Eyck (ca. 1390–1441) het meesterwerk *De Madonna en de kanselier Rolin*, in opdracht van de kanselier. Het bevindt zich in het Louvre en is onlangs gerestaureerd. Bij de restauratie zijn gaten ontdekt aan de zijkant, wellicht bedoeld om het schilderij te kunnen meenemen op reis en ervoor te kunnen bidden.

Links op het schilderij is de kanselier te zien in een prachtig gewaad en rechts de maagd Maria met het Christuskind.

Ook de achterkant is fraai beschilderd, waardoor het op marmer lijkt. Het schilderij is op een voetstuk geplaatst, zodat het in zijn totaliteit te bekijken is.

Kanselier Rolin was Minister van Financiën en de tweede man na Filips de Goede. Hij was een vermogend man en heeft o.a. het luxe hospitaal Hotel Dieu in Beaune, bestemd voor de armen, gesticht met zijn derde vrouw.

Het schilderij is ongelooflijk gedetailleerd en er zijn twee afzonderlijke kanten te onderscheiden, van de kanselier en de Madonna. Aan de kant van de kanselier zijn symbolen te zien van de menselijke zonden, zoals de verdrijving uit het paradijs, hoogmoed, gulzigheid en jaloezie. Ook zijn er monstertjes te vinden, o.a. een klein monstertje onder een zuil, dat verpletterd wordt door de kerk. Aan de kant van Maria zijn geen zonden afgebeeld. Ook in het tegelwerk is onderscheid te zien tussen de twee 'domeinen': de tegels aan de kant van de Madonna hebben een meer geometrisch patroon.

Het landschap op de achtergrond is ook enorm gedetailleerd, met o.a. de Hemelse stad, en rechts is de Utrechtse Domtoren te ontwaren, die Van Eyck tijdens zijn verblijf in Den Haag moet hebben gezien.

Jan van Eyck, *De Madonna en de kanselier Rolin*, ca. 1435

Van Eyck kwam in 1425 in dienst van Filips de Goede, hertog van Bourgondië, in Brugge. Hij reisde als schilder-diplomaat o.a. naar Portugal en waarschijnlijk ook naar Italië en het Heilige Land. Hij heeft het fijn schilderen waarschijnlijk geleerd van zijn broer Hubert, die miniaturen in kostbare boeken schilderde. Het 'Lam Gods' (nu te zien in Gent) is begonnen door Hubert en voltooid door Jan. Door het gebruik van olieverf op paneel, dat hij als een van de eersten toepaste, kon veel gedetailleerder geschilderd worden.

Hij was wellicht de beroemdste schilder van Europa en zijn werken zijn verspreid over de hele wereld. Er is slechts één paneel in Nederland, in het museum Boijmans van Beuningen, 'De drie Maria's aan het graf' (1425-1435) van de gebroeders Van Eyck.

Na zijn overlijden in 1441 is Jan van Eyck eervol begraven in Gent en zijn vrouw kreeg voor de rest van haar leven een pensioen van de hertog.

Verder zijn alle werken van Jan van Eyck dankzij de moderne digitale technologie tot in de kleinste details te bewonderen via de website [Closer to Van Eyck in 100 miljard pixels](#). Deze website bevat hoge resolutiebeelden van de gerestaureerde schilderijen, nieuwe video's en educatief materiaal.